

Legenda k anketě výboru ČPtS rozeslané členské základně v r. 2015.

Záměrem námi sestavené ankety bylo jednak navázání kontaktu se členy, jednak zmapování členské základny z různých stránek. Těmi je myšleno dosažené vzdělání, profesní zaměření či oblast aplikace psychoterapie, stejně jako představy o psychoterapii a jejím zakotvení anebo očekávání od naší profesní organizace.

Dotazníkové formuláře byly administrovány poštou na adresu členů. Další část jich pak byla fyzicky k dispozici na Psychoterapeutické konferenci v Lázních Jeseník v listopadu 2015.

Z celkového počtu 485 administrovaných formulářů (aktuální počet členů ČPTS v daném období) se jich navrátilo 61 vyplněných, což činí 12,6%. Nízký počet vyplněných formulářů nesvědčí o příliš vysoké motivaci členské základny ke spolupráci nad uvedenou tematikou. Vyšší počet odpovědí by nepochybně mohl obohatit diskusi.

Komentáře k jednotlivým položkám:

1) Prosím uveďte příslušnost k pohlaví

Ukazuje se výrazná převaha terapeutů - mužů oproti ženám - terapeutkám (46:15), což pravděpodobně neodráží rozvrstvení obou pohlaví v naší odborné společnosti, potažmo v celé odborné veřejnosti, ale spíše větší ochotu (motivaci?) mužů k vyplnění ankety.

2) Prosím uveďte svůj věk

Největší zastoupení má věk terapeutů do 49 let, druhým početně nejsilnějším obdobím je věk od 55 do 59 let, nejmenší zastoupení má pak věk nad 65 let. Ve spojení s předchozí položkou je patrna jednoznačná převaha věkově mladších mužů mezi respondenty ankety.

3) Prosím uveďte, v jaké oblasti pracujete psychoterapeuticky

Jednoznačně vévodí oblast zdravotnictví s nadpoloviční většinou (38). Oblasti mimo zdravotnictví a kombinovaná varianta obou oblastí (tedy zdravotnické i mimozdravotnické) mají téměř shodný počet odpovědí (12 a 11).

4) Uveďte prosím své profesní zaměření

Odpovědi jsou rozčleněny podle toho, zda se respondent hlásí k izolované („čisté formě“) prováděné psychoterapie (tedy pouze individuální, pouze skupinová atd.) anebo k nejrůznějším kombinacím forem. (Čísla označují absolutní počty odpovědí v jednotlivých variantách, kdo vyplnil jednu z variant, není již zahrnut v jiné).

Z výsledků plyne, že nejčastějším zaměřením dotázaných psychoterapeutů je kombinace skupinové a individuální terapie (28), naopak „čisté formy“ koučinku nebo skupinové terapie nemají zastoupení žádné. Relativně vyšší počet odpovědí (vyjma vítězné kombinace skupinové a individuální formy) má kombinace poradenství a individuální terapie (5) (terapeuti rozlišují psychoterapii a poradenství – otázkou je, zda je to dáno aplikací terapie ve zdravotnictví a mimo ně – tedy ve formě živnostenského oprávnění k poradenství anebo metodologickými odlišnostmi obou

činností). Rovněž kombinace poradenství a koučinku je poměrně zastoupenou kategorií (5).

5) S jakou převažující skupinou klientů /pacientů pracujete?

Jednoznačně převažují klienti s psychosomatickými poruchami (40), kdy však není přesněji definováno, zda se touto oblastí míní spíše poruchy somatoformní, úzkostné poruchy se somatizacemi, či depresivní poruchy se somatickým syndromem, anebo psychosomatická onemocnění typu somatické léze s psychosociálními aspekty v etiologii (vředová choroba, colitis ulcerosa, astma, hypertenze atp.). V překvapivě cca 10ti-násobně menším počtu (3) jsou uváděni klienti s neurotickými poruchami (předpokládaná hlavní cílová skupina psychoterapie), stejně jako klienti se vztahovými a emočními obtížemi (3) (!) či neurotické poruchy v kombinaci se závislostí (3) (alkohol?, benzodiazepiny? - neuvedeno). Položka zůstává ve dvou případech nevyplněna.

6) Uveďte prosím, v jakém psychoterapeutickém směru jste vzdělán.

Největší počet (12) respondentů nevedlo žádný psychoterapeutický směr. Lze se i vzhledem k zastoupenému mladšímu spektru domnívat, že se jedná o odpovědi dosud se vzdělávajících respondentů (studenti apod.). Zatímco v jednotlivě zastoupených terapeutických směrech dominuje vzdělání v systému SUR (7) následované rogeriánskou PCA (5), v kombinaci směrů je to gestalt terapie v kombinaci s dynamickými směry (3).

7) Využíváte v praxi svého psychoterapeutického vzdělání?

Jednoznačná většina jej využívá (57 respondentů).

8) Považujete své psychoterapeutické vzdělání za dostatečné?

Drtivá většina respondentů považuje svoje psychoterapeutické vzdělání za dostatečné (54).

9) Pokud ještě Vaše psychoterapeutické vzdělávání probíhá, v jaké fázi psychoterapeutického vzdělání se nacházíte?“

Maximum respondentů nevedlo žádnou odpověď (49). Otázkou je, zda si to lze (opět) vysvětlit relativně nízkým věkem většiny respondentů a dosud nezahájeným vzděláním či jinými faktory. Úplné vzdělání zakončené zkouškou z funkční specializace uvedlo pouhých 8 terapeutů.

10) V čem své psychoterapeutické vzdělání za dostatečné nepovažujete?

Otázku nezodpovědělo plných 40 respondentů. O rozšíření svého stávajícího (kupř. o přístupy jiných škol, novinky v psychoterapii apod.) by stálo 12 respondentů, ze 6 odpovědí vyplývá, že tak dotyční již činí.

11) Co vám ve vaší psychoterapeutické práci chybí?

Neodpověděla drtivá většina dotázaných (50). Nejčastějšími odpověďmi, byť o řád méně častými (3), byl čas, supervize a kontakt s ostatními terapeuti.

12) V čem by odborná společnost mohla fungovat lépe?

Nejvíce odpovědí zahrnuje přání větší výměny zkušeností mezi odborníky, větší informovanosti o novinkách v oboru, více uváděných zahraničních zkušeností, více podpory, inspirace a garance kvality ze strany společnosti (12). Ve vyšším procentu (11 odpovědí) je uveden zájem o reálnou situaci členů, postavení se za ně, zájem o jejich potřeby, názory a vzdělání. Stejný počet respondentů na otázku neodpovědělo (11). Dále se v odpovědích volá po pořádání vzdělávacích akcí, po databázi odborníků a po garanci vzdělávání v psychoterapii (10). Psychoterapie by se měla podle některých více propagovat a společnost by měla usilovat o její uznání jako samostatného oboru (9).

13) Co soudíte o působnosti psychoterapie vzhledem k oblastem její aplikace /ve zdravotnictví, mimo zdravotnictví?

19 respondentů odpovědělo ve smyslu: Myslím, že psychoterapie by neměla být omezena jen na jednu aplikační oblast, resort (zdravot.) 11 respondentů odpovědělo ve smyslu: jsem pro rozšíření působnosti psychoterapie mimo zdravotnictví, za předpokladu jasných pravidel... Někteří z této skupiny by rádi viděli tato pravidla jako součást samostatného oboru PT s využitím v různých resortech. Naproti tomu 11 respondentů vidí psychoterapii jen v rámci zdravotnictví: Ve zdravotnictví léčba, mimo jen poradenství. Někteří vyjadřují i důvod pro toto rozdělení: Domnívám se, že pokud se PT rozšíří mimo zdravot., bude ohroženo její proplácení pojišťovny... 3 respondenti nabízejí podívat se za hranice: Využít zkušenosti ze zahraničí. A 1 respondent volá: vyjasněme, co to je psychoterapie a jaké jsou legální požadavky.

14) Máte nějaký návrh v oblasti pojetí a zakotvení oboru psychoterapie v ČR?

19 respondentů by rádo vidělo PT pod křídly medicíny: PT jako samostatný lékařský obor (nástavbová specializace), zákonná regulace PT mimo zdravotnictví. 14 respondentů vnímá působnost PT šířeji: Spoluvytvářet platformu pro zakotvení psychoterapie jako samostatné disciplíny s případnými specifiky pro různé aplikační oblasti nejlépe dle optiky EAP. 5 dalších respondentů vnímá PT také šířeji, ale nenabízí pro ni žádný specifický obor. Reprezentuje to obecné tvrzení: PT nejen ve zdravotnictví, ale i mimo ně. 6 respondentů volá po legislativním rámci ve smyslu: Zákon o duševním zdraví, včetně paragrafů o PT a např. Živnost pro nezdravotníky. 2 respondenti nabízejí znovu podívat se za hranice: Využít zkušenosti ze zahraničí.

Krátký komentář: Otázky 13 a 14 mají určitý „politický“ a „filozofický“ rozměr. Kam patří psychoterapie, kam by se měla ubírat, jak by se měla rozvíjet, jak by se měla regulovat či vymezovat? V odpovědích se také odráží určitá rozpolcenost. Dovolím si tvrdit, že rozpolcenost celé naší psychotherapeutické scény. Zatímco většina respondentů v otázce 13 vnímá působnost psychoterapie i mimo zdravotnictví, v následující otázce 14 by většina odpovídajících psychoterapii viděla ráda jen pod křídly medicíny.

15) Pokud byste rád/a něco doplnil/a, dodal/a či doporučil/a, můžete prosím zde:

Zde nalezneme jen opravdu pár hlasů. 3 respondenti by ocenili více informací – o aktivitách sekcí, psychotherapeutické časopisy v knihovnách v angličtině nebo větší prolnutí na akce praktiků. 1 respondent připojil pochvalu za pokus stávajícího výboru o zmapování názoru členské základny a první krok k diskusi, která dosud velmi chyběla. A to nás potěšilo.